

"Jurnalistikada istedad lazımdır amma savad və vicdan vacibdir"

Müəhibimiz "Azərsu" ASC-nin Departament rəisi Aydın Abbasovdur.

- Aydın müəllim, mətbuat günü ərəfəsində Sizə müraciət etməyimiz heç də səbəbsiz deyil. Siz jurnalistlərin dostusunuz. Məqalələriniz qəzetlərdə çap olunur, haqqımızda yazılır, tez-tez televiziya çıxış edirsiniz. Mətbuat Sizin üçün nədir?

- Mətbuat mənim üçün ən böyük tribunadır. Elə bir tribuna ki, həm bu gündür, həm dünənin olub, həm də sabahın olacaq. Çünki mətbuatda gədən hər hansı bir yazı, hər hansı bir fikir o dövrün gerçəkliklərini ifadə edən sənəmə, bizim gələcək nəsillərə bu günümüzdən körpüdür. Qəzetdə gədən hər hansı bir yazı ictimai fikirdə böyük sensasiya yarada bilər. Bu gün mətbuat bolluğudur. Bu demokratiyanın bizə bəxş etdiyi bir paydır. Ancaq mətbuat bolluğu o demək deyil ki, hər öz ağına gələn fikri qəzet vasitəsi ilə başqalarının da beyninə yeritsin.

- Jurnalistikada peşəkarlıq nədir? Yəni peşəkarlıq deyəndə nə başa düşmək olar?

-Belə deyərdim ki, jurnalistikada peşəkarlıq medianın qaydalarını, prinsiplərini bilmək, onun fəlsəfəsini düzgün şəkildə duymaq və bütün bunları təcrübədə jurnalistlik fəaliyyətində gerçəkləşdirməkdir. Bu yaxşı qələmi, gözəl təfəkkürü olmaq, reallığa sadıq qalmaq və gerçəkliyi olduğu kimi verməkdir.

Ancaq təcrübə göstərir ki, ümumiyyətlə jurnalistin peşəkarlığını ifadə etmək olmur. Bu müəyyən mənada jurnalistin yaradıcılığında, həm də etik qaydalara əməl etməyində özünü göstərir.

Peşəkar jurnalist olmaq üçün yaxşı bilik, mükəmməl vərdişlər və həssas duyumun olması vacib şərtlərdəndir. Etiraf etmək lazımdır ki, son illər mətbuata kifayət qədər kənar müdaxilələr olub.

Nəticədə qeyri-peşəkarlıq jurnalistikada özünə əməlli başlı yer ələyə bilib. Belə demək mümkünsə, qeyri-peşəkarlıq mətbuatın daxilində öz ərazi-

si, öz idarəçiliyi olan bir "avtonomiya" yaradıb. Hətta bəzi məqamlarda qeyri-peşəkarlıq jurnalistikaya diktə etməyi də bacarır. Ancaq mən Azərbaycan mətbuatı, jurnalistikası ilə bağlı heç də pessimist deyiləm. Əksinə mən əminliklə demək istəyirəm ki, bu gün bizim mətbuatımız cəmiyyətimizin ən işlək, ən çevik bir strukturudur.

-Artıq Azərbaycan müstəqil respublikadır. Müstəqillik dövrünün

mətbuatı sovet dövrü mətbuatından nə ilə fərqlənir?

-Müstəqillik dövründə artıq mətbuat bumu yaranıb. KİV haqqında çox demokratik bir qanun qəbul olundu. Bu qanunun müddəaları daha sonra sürətlə bir qədər də demokratikləşdi. İndi elə bir şərait yaranıb ki, istənilən adam, qurum, toplum, cəmiyyət özünün nəşrini, jurnalını çap edə və yaya bilər.

Bu barədə yalnız rəsmi orqanlara məlumat vermək lazımdır ki, nəşrə başlasın.

Bunun nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycanda 500-dən çox qəzet, jurnal, agentlik qeydiyyatdan keçib. Amma bunların yaşaması davamlı nəşri, oxucu və maliyyə mənbəyi, peşəkar heyət tapması çətin məsələdir.

Bu gün qeydə alınmış 500 nəşr, agentlikdən olsa-olsa 100-150-si fəaliyyət göstərir. Bunların da çoxu aylıq həftəlikdir. Bir də bu gün həm rəsmi, həm də müstəqil qəzetlər var. Bundan

başqa müxtəlif partiyaların mövqelərini ifadə edən partiya nəşrləri var. Sovet dövründə bir partiya var idi. Kommunist partiyası.

Bütün qəzetlər, televiziya bu partiyanın ideyasını, siyasətini təbliğ edirdi. İndi isə bayaq dediyim kimi hər partiyanın da öz qəzeti var.

-Mətbuat azadlığını necə başa düşür və necə qiymətləndirirsiniz?

-Mətbuat azadlığı heç bir qanuna bağlı olmadan mətbuatın sərbəst fəaliyyətini tələb edir. Azad mətbuat yalnız informasiya satmaq məqsədilə informasiya bazarına çıxır. Obyektiv, operativ informasiya olursa ictimai və dövlət mənafeləri bu informasiyada yer tutursa onda bu informasiya alınır. Bu informasiya satılması hesabına mətbu orqanlar öz maliyyə məsələlərini həll edir və fəaliyyət göstərirlər. Müstəqil mətbuatın əsas istinadgahı geniş oxucu kütləsi və reklam bazarıdır.

Sovet dövründə müəyyən inzibati tədbirlər hesabına ölkədə çıxan qəzetlərin tirajları 1 milyonu keçirdi. Amma indi ən populyar müstəqil qəzetin tirajı 7-8 min cuvarındadır.

-Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən senzuranın ləğv edilməsinə Sizin münasibətiniz necədir?

Ulu Öndər Heydər Əliyev ölkəyə rəhbərlik etdiyi dövrdə media sektorunun inkişafına söz fikir azadlığının təmin və müdafiə olunmasına çox ciddi addımlar atıldı.

1998-ci ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən imzalanan "Azərbaycan Respublikasında söz, fikir və məlumat azadlığının təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" fərman müvafiq surətdə həyata keçirilən işlər kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyət mexanizminin səmərəlilik səviyyəsinin artırılmasına şərait yaratdı.

Həmin fərmanla Nazirlər kabineti yanında mətbuatda və digər informasiya vasitələrində dövlət sirlərini mühafizə edən Baş idarə (senzura) ləğv edildi.

(ardı 6-cı səhifədə)

(əvvəli 5-ci səhifədə)

Azərbaycanda senzuranın ləğv olunması haqqında fərmanın imzalanması həmin dövr üçün inanılmaz addımı idi. Bu çox böyük siyasi iradə tələb edirdi. Belə bir missiyanı məhz ulu Öndər Heydər Əliyev həyata keçirdi. Bununla da Azərbaycan mətbuatının inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı qoyuldu. Məhz senzuranın ləğvindən sonra jurnalistlərin öz peşələrinə münasibətində məsuliyyəti də artdı. Çünki senzura yaradıcı insanlar üçün bir buxov idi. 06 avqust fərmanı həm də o dövrdə postsovet məkanında ilk olaraq Azərbaycan mətbuatının dövlət nəzarətindən çıxmasına şərait yaratdı.

Yəni bu məzmunlu fərman yeganə olaraq Azərbaycanda verilmişdir. O vaxt "NYU YORK TAYMS" qəzeti yazırdı ki, Azərbaycanda senzuranın ləğvi azad, müstəqil mətbuatın, jurnalistikanın formalaşmasında həlledici rol oy-

"Jurnalistikada istedad lazımdır amma savad və vicdan vacibdir"

nadı. Qəzet və jurnalların "Azərbaycan" nəşriyyatına olan borclarının silinməsi, mətbuat şurasının yaradılması və s. kimi addımlar da jurnalistikaya öz töhfəsini verdi.

Bir sözlə Azərbaycan Prezidenti Administrasiyasının ictimai-siyasi məsələlər üzrə şöbəsinin müdiri, Prezidentin sosial məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənovun sözləri ilə desək əgər Həsən bəy Zərdabi Azərbaycanda milli mətbuatın əsasını qoydusa ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycan mətbuatı üzərindən bütün tənzimləmə və təsir mexanizmlərini yığışdırdı, onu dinamik inkişaf yoluna çıxardı və jurnalistikanın hərtərəfli inkişafı üçün əlindən gələni etdi.

-Qarşıdan jurnalistlərin peşə bayramı gəlir...

-İstərsə sovetlər dönəmində, istərsə də, müstəqillik övründə jurnalistikaya həmişə meyl çox olub.

Azərbaycanda analoqu olmayan bir addım atılıb. Bunu dövlət başçısı cənab İlham Əliyev edib. Dünyanın heç bir yerində olmayan bir addımdır ki, hansısa bir təbəqə üçün - jurnalistlər üçün ev tikilir, təmir olunur və hazır şəkildə verilir.

Birdə şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə, qaçqın və məcburi köçkünlərə dövlət hesabına mənzil verilir. Bu aydındır ki, onlar fiziki sağlamlıqlarını, ailə başçılarını və s. itiriblər.

Ancaq sağlam insanlara ev verilsə, bu ilk növbədə onların sənətinə, mətbuat və söz azadlığına olan hörmətdir. Jurnalistlər də bunu minnətdarlıq və hörmətlə qarşılamalıdırlar.

Bu gün jurnalistikada yeni sahə kimi internet jurnalistikası da ölkəmizdə sürətlə inkişaf edir. Jurnalistikada istedad lazımdır, ancaq savad vacibdir.

Mən peşə bayramları münasibəti ilə bütün jurnalistləri təbrik edir, onlara qələminiz Vətəninə naminə iti, obyektiv və ədalətli olsun deyirəm. Çünki Qarabağın azad olunması xəbərim ilk olaraq qəzet səhifələrində onlar işıqlandıracaq.

PS- Biz də Aydın müəllimi 28 iyul doğum günü münasibəti ilə təbrik edir, ona uzun ömür, can sağlığı arzulayırıq.

Söhbəti yazdı:
İbrahim Abdullayev